

Список використаних джерел

1. Ришар Ж. Бухгалтерский учт: теория и практика / Ж. Ришар; пер. с фр.: под. ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 160 с.
2. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней / Я.В.Соколов. – М.: ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
3. Schmalenbach E. Uber Abschreibungen // ZfhF. 1929. Jg. 23.

Домбровська Андріана
студентка магістратури,
Вольська Ангелія

к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ЩОДО ПИТАННЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ

Визнання «не безкоштовності» процесу взаємодії між людьми дало змогу абсолютно по-новому висвітлити природу економічної реальності. Як зазначав основоположник теорії трансакційних витрат Рональд Коуз, «Я переконаний, що без поняття трансакційних витрат, яке, загалом, не прижилося в сучасній економічній теорії, неможливо зрозуміти роботу економічної системи, не можна з користю проаналізувати багато проблем і немає підстави для визначення політики» [1, 2].

Дослідженням проблеми трансакційних витрат займалися провідні вчені, серед яких Р. Коуз, Дж. Стіглер, О. Уільямсон, Д. Норт, Дж. Уоліс, Г.Дугінець, А.Третьак, С. Архієреєв та інші. Однак на сьогоднішній день воно не є дослідженим повною мірою – лишається великий спектр питань, на які необхідно знайти відповідь. Приміром, точаться дискусії щодо того, в якому випадку зростання трансакційних витрат є корисним для підприємства, а в якому випадку такі витрати негативно впливають на суб'єкти господарювання. Процес становлення ринкових інститутів, приватизаційні процеси, проблеми реприватизації, захисту прав власності роблять питання, пов'язані з трансакційними витратами, вкрай важливими та актуальними для української економіки. При переході економічних систем на вищий рівень розвитку, спеціалізації та глобалізації економічного простору активніше проявляється тенденція до зростання трансакційних витрат, рівень яких у світовій практиці нерідко сягає половини вартості кінцевої продукції [3]. Вони охоплюють витрати

СЕКЦІЯ 1

Розвиток економічних теорій у подоланні світової економічної кризи та роль бухгалтерського обліку: проблематика міждисциплінарних досліджень

на прийняття рішень, розробку планів й організацію майбутньої діяльності, ведення переговорів, витрати на зміну планів, перегляд умов угоди та вирішення спірних питань, витрати на забезпечення того, щоб учасники додержували досягнутої домовленості.

На сучасному етапі розвитку економічної науки виділяють два класичних підходи до трактування трансакційних витрат. Перший, започаткований Р. Коузом, підхід зосереджений на ролі трансакційних витрат у визначенні розподілу прав власності тобто законів, правил, соціальних звичаїв та організацій, які спонукають до певної поведінки. Підхід, з точки зору прав власності, не передбачає різниці між фірмами, ринками, домогосподарствами та іншими структурами.

Другий підхід, запропонований неокласиками, передбачає, що трансакційні витрати існують скрізь на ринку та можуть виникати під час передачі будь-яких прав, тому що учасники обміну мають знати один одного, спілкуватися та обмінюватися. Тобто трансакційні витрати – це витрати на передачу прав власності. Неокласики вважали, що трансакційні витрати в середині однієї фірми виникати не можуть. Вони мають місце при ринковій взаємодії між фірмами та окремими індивідами. Така позиція, як свідчить практичний досвід, є досить неоднозначною [3, 4].

На думку доктора економічних наук, професора П.І. Юхименка, яку ми підтримуємо, зазначено: «У економічній літературі немає загальноприйнятої класифікації трансакційних витрат. Кожен дослідник звертає увагу на найцікавіші для нього елементи. Найбільш значущі з них становлять один із варіантів класифікації таких витрат. До них насамперед належать:

1) витрати пошуку інформації – витрати часу і ресурсів на отримання та оброблення інформації про ціни, товари і послуги, якими цікавляться, про постачальників і споживачів (Дж. Стіглер);

2) витрати моніторингу за поведінкою агента і витрати його самообмеження (М. Дженсен, У. Меклінг);

3) витрати визначення кількості й якості використаних під час обміну товарів і послуг – витрати на проміри, вимірювальну техніку, від помилок і допущених неточностей (Й. Барцель);

4) витрати впливу та на специфікації (точне визначення) і захист прав власності – витрати на утримання суддів, арбітражу, органів державного управління, а також витрати часу і ресурсів, потрібні для відновлення порушених прав (П. Мілгром і Дж. Робертс);

5) витрати опортуністичної поведінки (угодовства), що є складовою трансакційних витрат, яка найважче визначається (О. Вільямсон);

6) витрати колективного прийняття рішень – на організацію та лобювання необхідних колективних рішень (Г. Хансман);

7) витрати до (ex ante) та після (ex post) укладення угоди – на пошук

партнера, узгодження інтересів, оформлення угоди, контроль за її виконанням (О. Вільямсон, Р. Капелюшников)» [5].

Таким чином, трансакційні витрати можна розглядати як і будь які інші витрати, що зменшують дохід підприємства, а також як такі що, спрямовані на розширення виробництва, захоплення нових сегментів ринку і мають позитивні наслідки і сприяють підвищенню ефективності роботи економічних суб'єктів.

Трансакційні витрати виступають своєрідною універсальною категорією, що пояснює виникнення, існування та розвиток різних явищ та процесів, які важко пояснити в межах традиційної економіки. Узагальнюючи аналіз дефініцій трансакційних витрат, можна зробити висновок, що до них відносяться витрати, пов'язані із збиранням, накопиченням, обробкою та аналізом інформації про ринок, проведенням переговорів і прийняттям рішень, контролем та захистом виконання контрактів.

Список використаних джерел

1. Бараношніков О. Трансакційні витрати [Електронний ресурс] / О. Бараношніков – Режим доступу: http://refs.co.ua/83069-Transakcionnye_izderzhki.html
2. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Пер. с англ. Б. Пинскера – М.: Дело ЛТД, 1993. – 192.
3. Божко Є.О. Економічна природа трансакційних витрат [Електронний ресурс] / Божко Є.О. – Режим доступу: http://feu.kneu.edu.ua/ua/confere_nce/conf_social_dev_ukr_12/section3/Bozhko2
4. Олейник А., Институциональная экономика: учебник / А. Олейник, Р. Нуреева. – М.: ИНФРА – М., 2005. – 704.
5. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економіки та економічної думки. Підручник / [Електронний ресурс] / Юхименко П.І. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1766112242209/politekonomiya/istoriya_ekonomiki_ta_ekonomichnoyi_dumki_-_yuhimenko_pi

